

Besparing van energie in kerkgebouwen

Enkele overwegingen en adviezen aan kerkbesturen voor de komende wintermaanden

CIO-K/12-10-2022

Kerkbesturen krijgen te maken met de enorm gestegen energieprijzen bij de verwarming van de kerkgebouwen en overige kerkelijke gebouwen.

De omvang verschilt per grootte van het gebouw en de energie die wordt gebruikt. Ook kan het uitmaken of het kerkbestuur een meerjarig contract heeft met vaste prijzen of met variabele prijzen.

Deze ontwikkeling zal voor veel kerkbesturen een aanzienlijk effect hebben op de exploitatiekosten van de kerkgebouwen en daarmee op de financiële positie van de lokale kerkgemeenschap.

Initiatieven zijn in ontwikkeling om huishoudens en ook vrijwilligersorganisaties en religieuze instellingen bij deze enorme kostenstijgingen tegemoet te komen.

In dit memo worden een aantal adviezen beschreven die behulpzaam kunnen zijn bij het beperken van het energiegebruik, zeker ook in de komende wintermaanden.

Deze adviezen omvatten:

- praktische tips om duur van de verwarming en hoogte te beperken
- denk aan alternatieve mogelijkheden op korte en langere termijn
- aandacht voor maatregelen in kader van duurzaamheid kunnen getroffen; hierbij valt te denken aan maatregelen die passend zijn voor het concrete kerkgebouw en aansluiten bij het gebruik dat hiervan wordt gebruikt. De subsidieregeling Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA) kan hierbij behulpzaam zijn.

Mogelijkheden om te overwegen zijn:

1. Stel de start van het stookseizoen zo lang mogelijk uit, bijvoorbeeld tot eind november (op 27 november begint het nieuwe kerkelijk jaar), en beëindig het stookseizoen tijdig (bijvoorbeeld 1 april).
2. Stel de maximum temperatuur in op ca 15 graden. Houdt hierbij rekening met een opwarming van de ruimte van 1 tot 1,5 graad per uur, om condensvorming op verkeerde plaatsen te voorkomen, die tot schade kan leiden.
3. Laat niet een vooraf ingesteld programma voor de verwarming zomaar standaard draaien, maar stem de verwarming af op de actuele weersituatie.
4. Zet de verwarming al af halverwege een kerkdienst of bijeenkomst. Proefondervindelijk is vast te stellen wat nog redelijk comfortabel is.
5. Wanneer het aantal kerkgangers op zondag beperkt in aantal is, kijk of er in de wintermaanden geen kleinere alternatieve ruimte is. Of overweeg om twee kerkdiensten met ieder een beperkt aantal kerkgangers samen te voegen in één viering in één kerk. Als het aantal kerkgangers daarvoor te omvangrijk is, kunnen ook 2 diensten na elkaar worden gehouden.
6. Waar koren gewoonlijk repeteren in de kerkrimte zelf, kan overwogen dit in een kleinere zaalruimte te doen.
7. Let op (te lang) openstaande buitendeuren
8. Niet de hele week verwarmen: in sommige kerken wordt permanent verwarmd, maar de hele winter 24 uur per dag stoken kost erg veel energie. Vaak doet men dit voor het orgel, echter, voor het orgel is permanent stoken niet nodig! Het is zelfs beter om dit niet doen. Wel is een juiste luchtvochtigheid hierbij een aandachtspunt.

Voor meer informatie kunt u de publicatie “kerkorgels en binnenklimaat”, uitgebracht door de rijksdienst voor het cultureel erfgoed, bekijken. Deze publicatie kunt u downloaden via de website van de RCE:

<https://www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2017/01/01/kerkorgels-en-binnenklimaat>

9. Een aantal zeer grote kerkgebouwen in Nederland worden 's winters slechts in heel beperkte mate verwarmd. Dit kan ook worden overwogen. Zeker waar in de afgelopen coronaperiode vanwege de noodzakelijke ventilatie het soms noodzakelijk was om deuren te laten openstaan. Een alternatief kan zijn om de kerk te verwarmen om de grootste kou eruit te krijgen, maar niet meer. Hierbij kunt u denken aan een minimum temperatuur van 6 á 8 graden, zowel voor het gebouw als interieurstukken is dit een goede temperratuur.

Bedenk hierbij dat de gevolgen van de verschillende mogelijkheden locatie afhankelijk zijn, denk hierbij aan bouwjaar, vorm, afmeting, detaillering, onderhoudsstatus, aantal kerkgangers etc.

Alternatieven

Ook kan aan de volgende alternatieven worden gedacht:

10. De aanschaf van fleece dekens
11. Gebruik warmtekussens (bijv. van STOOV)
12. Gebruik bij zeer incidenteel gebruik infraroodverwarming

Communicatie is belangrijk

Het is overigens belangrijk om dit soort maatregelen goed en tijdig te communiceren met uw kerkgangers, om het belang hiervan aan te geven en te waarschuwen dat een dikkere jas misschien nodig kan zijn. Dit is niet ideaal en gewenst, maar in deze bijzondere tijd is de medewerking van iedereen nodig om de energiekosten van de lokale kerkgemeenschap te kunnen beperken.

Maatregelen in kader van duurzaamheid

Energiebesparende maatregelen zijn door de enorm gestegen energieprijzen extra interessant geworden. Nagegaan zou kunnen worden of deze voor uw kerkgebouw, nevenruimten en/of vergaderruimten interessant kunnen zijn.

In dit verband kan de nieuwe subsidieregeling voor Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA) wellicht interessant voor u zijn. De aanvraagtermijn voor dit jaar (vanaf 3 oktober zal voor veel kerkbesturen te vroeg zijn gekomen, maar aangekondigd is dat ook in de komende jaren voor deze regeling gelden beschikbaar worden gesteld. (zie <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/dumava#webinar>.)

Energie voor kerken

Sinds 2006 bestaat er een gezamenlijk inkoopcollectief voor energie voor kerken. Zie www.energievoorkerken.nl.